

ประเภทของภูมิปัญญาด้าน จารัต ประเพณี มติ ข้อห้าม ภาษา ในหมู่บ้าน

ชื่อภูมิปัญญา ติดลื้อวัน

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

ก่อนอื่น ที่เราจะเริ่มลงมือกระทำมั้งจะละกรรมทุกอย่างเป็นต้นว่า ปลุกบ้าน สร้างเมือง ทำมงคลขึ้นบ้านใหม่ แต่งงาน ย้ายที่อยู่ บวชพระ เปกตุ้ ซื่อสัตย์มาเลี้ยง หว่านกล้า ปลุกนา เปิดร้านเปิดงานใหม่ เหล่านี้เราก็หวังเพื่อความเป็นสิริมงคล หวังความเจริญงอกงาม เราจึงควรมือถือสัันวันดี หรือฤกษ์งามยามดีเสียก่อน จึงค่อยลงมือกระทำ แต่การหาถือสัันวันนั้น เราจะมัวค้นหาให้มันตรงกันหลาย ๆ คำรานั้น ก็เป็นการยากมาก เราควรถือเอาที่ดี ๆ ที่สำคัญ ๆ เท่านั้นก็พอ เมื่อเราเชื่อหลายคำรารแล้วตลอดชีวิตนี้ เราก็จะหาวันดีฤกษ์ดีไม่ได้ ดังคำโบราณว่า “ศิษย์ต่างครู อาจารย์ต่างวัด หนังสือก้อมต่างคนต่างมี” เราควรถือเอาที่สำคัญ ๆ ถือเอาวันเศษฟ้าดีแสงที่ดี ๆ และหาได้ยามประจำวันดี ๆ เสียเท่านั้น ก็เป็นอันใช้ได้ดีแล้ว ดังจะนำมาวางไว้เป็นหลักต่อไปนี้

กระบวนการ

ขึ้น 1 ค่ำ หม้อซ้อนหม้อ	แรม 1 ค่ำ ไม่มีกิจประโยชน์
ขึ้น 2 ค่ำ ปวกป้อกองหลัว	แรม 2 ค่ำ ปลาตไหนด้าว
ขึ้น 3 ค่ำ แบ่งข้าวเข้าคும்	แรม 3 ค่ำ ได้โง่มาเป็นผิวเมีย
ขึ้น 4 ค่ำ แบ่งคும்พระยา	แรม 4 ค่ำ เปี้ยใหม่ยุง
ขึ้น 5 ค่ำ ปลาเข้าเต็มช้อน	แรม 5 ค่ำ ตักน้ำทุ่งเที่ยงเต็มไห
ขึ้น 6 ค่ำ ได้ผ้าผ่อนของหลาย	แรม 6 ค่ำ ฟืน้องลูกไกลมาสู่
ขึ้น 7 ค่ำ บ่ตายอยู่สบายต่อเฒ่า	แรม 7 ค่ำ ปูออกแล้วหัวขาว
ขึ้น 8 ค่ำ ไถช้างแก้วมาโรง	แรม 8 ค่ำ พ่อบ่าวพ่อสาวแก่นส้ม
ขึ้น 9 ค่ำ แหวนธำมรงค์สุบสอน	แรม 9 ค่ำ สเป่าลมกลางหา
ขึ้น 10 ค่ำ พระเจ้าเกิดยอดจอมสัก	แรม 10 ค่ำ ดิกลองค้ำฟ้า
ขึ้น 11 ค่ำ ตักเข้าตักออก	แรม 11 ค่ำ ชนมะมั่งคลมี
ขึ้น 12 ค่ำ เฒ่าขอมหงอกกินเมือง	แรม 12 ค่ำ เอาเศรษฐีมาเป็นเพื่อน
ขึ้น 13 ค่ำ ได้คำเหลือเต็มดุง	แรม 13 ค่ำ เอาไม้ยังเกวียนมาทำยา
ขึ้น 14 ค่ำ เป็นพระเดินหนกุมบาตร	แรม 14 ค่ำ ศัตรูปองฆ่า
ขึ้น 15 ค่ำ น้ำล้นตาตทรายมูล	แรม 15 ค่ำ แม่วายหลวง

แหล่งข้อมูล

นายญาณ สองเมืองแก่น

บ้านเลขที่ 184 หมู่ 4 ตำบลกลางเวียง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน

054 – 781105